

रोजगार महिलाहरुको स्थिति : वर्दघाट सुस्ता पूर्व नवलपरासी जिल्ला देवचुली
नगरपालिका ०२ र ०४ का महिलाको एक समाजशात्रिय अध्ययन

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र संकाय
समाजशास्त्र विभाग अन्तर्गत समाजशास्त्र विषयको
स्नातकोत्तर तहको उपाधि प्राप्तिको आंशिक
आवश्यकता परिपूर्तिका लागि प्रस्तुत

शोधपत्र

शोधकर्ता

वसुन्धरा सांखी

कुमारवर्ती बहुमुखी क्याम्पस

कावासोती २, नवलपरासी

र.नं. : ९-२-३८९-२९-२०१०

रोल नं.: २९९०००२/०७३

२०१९

कुमारवर्ती बहुमुखी क्याम्पस KUMARWARTI MULTIPLE CAMPUS

समाजशास्त्र तथा मानवशास्त्र विभाग

Department of Sociology & Anthropology

कावासोती-२, नवलपरासी

Kawasoti-2, Nawalparasi

स्था: २०४५ वि.सं.

Estd : 1988 A.D.

मिति (Date) : २०७६/०३/०५

प.सं. (L.No.):-

च.नं. (Ref.No.) :-

सिफारिस-पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र संकाय, कुमारवर्ती बहुमुखी क्याम्पस, समाजशास्त्र विभाग, स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षकी छात्रा श्री वसुन्धरा सांखीले रोजगार महिलाहरुको स्थिति : वर्दघाट सुस्ता पूर्व नवलपरासी जिल्ला देवचुली नगरपालिका ०२ र ०४ का महिलाहरुको एक समाजशास्त्रीय अध्ययन विषयको शोधपत्र मेरो निर्देशनमा तयार पार्नु भएको हो । निजबाट तयार पारिएको यस शोधबाट म सन्तुष्ट छु र प्रस्तुत शोधपत्रलाई आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि सिफारिस गर्दछु।

(गुरुप्रसाद सुवेदी)

शोध निर्देशक

समाजशास्त्र विभाग

कुमारवर्ती बहुमुखी क्याम्पस

कावासोती, नवलपरासी

कुमारवती बहुमुखी क्याम्पस KUMARWARTI MULTIPLE CAMPUS

समाजशास्त्र तथा मानवशास्त्र विभाग

Department of Sociology & Anthropology

कावासोती-२, नवलपरासी

Kawasoti-2, Nawalparasi

स्था: २०४५ वि.सं.

Estd : 1988 A.D.

मिति (Date) : २०७६/०३/२९

प.सं. (L.No.) :-

च.नं. (Ref.No.) :-

स्वीकृति-पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र संकाय अन्तर्गत समाजशास्त्र विषयको स्नातकोत्तर तहको उपाधि प्राप्तीका निमित्त शोधकर्ता श्री वसुन्धरा सांखीले रोजगार महिलाहरुको स्थिति : वर्दघाट सुस्ता पूर्व नवलपरासी जिल्ला देवचुली नगरपालिका ०२ र ०४ का महिलाहरुको एक समाजशास्त्रीय अध्ययन शीर्षकको यो शोधपत्र उपाधी प्राप्तीका लागि योग्य देखिएकाले स्वीकृति प्रदान गरिएको छ।

शोध मूल्याङ्कन समिति

हस्ताक्षर

१. श्री भववहादुर सुनार

(विभागीय प्रमुख)

२. श्री लिल बहादुर भन्डारी

शहिद स्मारक कलेज, चितवन

(बाह्य परीक्षक)

३. श्री गुरुप्रसाद सुवेदी

(शोध निर्देशक)

कृतज्ञताज्ञापन

प्रस्तुत “ रोजगार महिलाहरुको स्थिति” नवलपरासी जिल्ला, देवचुली नगरपालिका वडा नम्बर ०२ र ०४ का महिलाहरुको एक समाजशास्त्रीय अध्ययन शीर्षकको शोधपत्र त्रिभुवन विश्वविद्यालयले निर्धारण गरेको समाजशास्त्र विषय अन्तर्गत स्नातकोत्तर तह द्वितीय वर्षको दशौ पत्रको प्रयोजनको लागि तयार पारिएको हो । यो शोधपत्र तयार गर्ने क्रममा उचित मार्ग निर्देशन गर्नुहुने आदरणीय गुरु शोध निर्देशक एवम् क्याम्पस प्रमुख श्री गुरुप्रसाद सुवेदीज्यू प्रति हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु । उहाँको सद्भाव, अमूल्य निर्देशन र सहयोग प्रति आभार प्रकट गर्दछु । यस शोधकार्यको शिलशिलामा आवश्यक सहयोग प्रदान गर्नुहुने प्राध्यापक श्री विदुर पराजुलीज्यू प्रति पनि आभार प्रकट गर्न चाहन्छु ।

शोधकार्य एउटा खोज, अनुसन्धानमुलक र बौद्धिक कार्य भएकोले निश्चय नै गहन र जटिल हुन्छ, । यो शोधपत्र तयार गर्ने क्रममा विभिन्न किसिमले सहयोग गर्ने महिला विकास कार्यालय, सामुदायिक सेवा केन्द्र, जिल्ला प्रहरी कार्यालय नवलपुर, कावासोती लगायत सम्पूर्णलाई हार्दिक आभार व्यक्त गर्न चाहन्छु । ती समस्त आफन्तजन एवं शुभ चिन्तकहरुको योगदानको स्मरण गर्दै सबै प्रति आभार व्यक्त गर्दछु । मेरो यस शोधकार्यमा निरन्तर रूपले उत्प्रेरणा गरिदिनु हुने मेरो माता पिता , दिदी भिनाजु तथा मेरा जीवन साथीलाई पनि हार्दिक आभार व्यक्त गर्न चाहन्छु । यसै गरी अध्ययन क्षेत्रका सम्पूर्ण समुदायप्रति धन्यवाद दिदै यस शोधपत्रलाई कम्प्युटर प्रिन्ट गरी सहयोग गर्नु हुने मेरो भाइ निमेशलाई पनि धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

शोधकर्ता

वसुन्धरा सांखी

कुमारवर्ती बहुमुखी क्याम्पस

कावासोती -२, नवलपरासी

विषय सूचि

शिर्षक

पेज नं

सिफारिस पत्र

i

स्वीकृति पत्र

ii

कृतज्ञता

iii

विषय सूची

iv

तालिका सूची

vii

अध्याय-एक

१. परिचय

१-५

१.१ अध्ययनको पृष्ठभूमी

१

१.२ समस्याको कथन

२

१.३ अध्ययनको उद्देश्य

३

१.४ अध्ययनको महत्व

४

१.५ अध्ययनको संगठनात्मक ढाँचा

५

अध्याय-दुई

२. साहित्यको पुनरावलोकन

६-१२

२.१ सैद्धान्तिक समिक्षा

६

२.२ नेपालमा महिलाको आर्थिक गतिविधिमा सहभागिता	८
२.३ नेपालमा महिलाको शैक्षिक स्थिति	९
२.४ आर्थिक स्थिति	१०
२.५ स्वास्थ्य स्थिति	१०
२.६ महिला र हिंसा	११
२.७ नेपालको अन्तरिम संविधान	१२
२.८ अवधारणगत ढाँचा	१२

अध्याय-तीन

३. अनुसन्धान पद्धति	१४-१९
३.१ अनुसन्धान ढाँचा	१४
३.२ अनुसन्धानको क्षेत्र छनोट र यसको औचित्य	१४
३.३ तथ्यांकको स्रोत	१५
३.४ अध्ययनको समग्रता र नमुना छनोट	१५
३.५ तथ्याङ्कको संकलनको प्रविधि	१६
३.६ परिभाषा	१६
३.७ तथ्यांक विश्लेषण तरिका	१७

३.८ अध्ययनको सीमा १७

अध्याय चार

शिक्षित रोजगार महिलाको सामाजिक आर्थिक अवस्था	१८-३०
४.१ शिक्षित तथा रोजगार महिलाहरूको सामाजिक आर्थिक विवरण	१८
४.१.१ उत्तरदाताको उमेरको विवरण	१८
४.१.२ उत्तरदाताको पारिवारिक विवरण	१९
४.१.३ शैक्षिक विवरण	१९
४.१.४ उत्तरदाताको जातिगत विवरण	२०
४.१.५ उत्तरदाताको पेशागत विवरण	२१
४.१.६ उत्तरदाताको आय विवरण	२२
४.१.७ उत्तरदाताको घरायासि आर्थिक गतिविधिमा नियन्त्रण	३५
४.२ रोजगार महिलाहरूको दोहोरो भूमिका	२३
४.२.१ घरायासि काममा संलग्नता	२४
४.२.२ घरायासि काममा सहयोगि भएनभएको	२४
४.२.३ निर्णय प्रकृत्यामा संलग्नता	२५
४.२.४ आफ्नो स्वामित्वको अचल संपत्ति	२६

४.२.५ आफ्नो पेशा प्रतिको धारण	२६
४.२.६ निजी सवरी साधन र सञ्चार साधन संबन्धि विवरण	२७
४.३ रोजगार महिलामा रोजगारि प्रतिको सन्तुष्टी	२८

अध्याय पाँच

सारांश र निष्कर्ष	३१-३४
५.१ सारांश	३१
५.२ निष्कर्ष	३३
सन्दर्भ ग्रन्थ सूची	३५
परिशिष्ट ०१	३७
परिशिष्ट ०२	३९
परिशिष्ट ०३	४०

तालिका सूची

तालिका नं.	विवरण	पेज नं.
१	उमेरको आधारमा उत्तरदाताको विवरण	१८
२	उत्तरदाताको शैक्षिक स्थिति	२०
३	जातिगत आधारमा उत्तरदाताको विवरण	२०
४	पेशाको प्रकृतिको आधारमा उत्तरदाताको विवरण	२१
५	मासिक आयको आधारमा उत्तरदाताको विवरण	२२
६	घरायासि आर्थिक गतिविधिमा नियन्त्रण	२३
७	उत्तरदाताको घरायासि काममा रहेको संलग्नता	२४
८	घरायासि काममा सहयोगि भए नभएको विवरण	२४
९	उत्तरदाताको निर्णय प्रकृत्यामा सहभागता	२५
१०	अचल संपत्ति माथि को स्वामित्व	२६
११	आफ्नो वर्तमान पेशा प्रतिको धारण	२६
१२	उत्तरदाताको स्वामित्वमा स्कुटर भए नभएको	२७
१३	उत्तरदाताको मोवाइलको मुल्य संबन्धि विवरण	२८
१४	रोजगार महिलाहरुमा रोजगारी प्रतिको सन्तुष्टि संबन्धि विवरण	२९